

Roll No.....

Total No. of Printed Pages: [04]

Total No. of Questions: [11]

B. Tech. (AI & Machine Learning) (Semester –4th)
UNIVERSAL HUMAN VALUES 2 - UNDERSTANDING HARMONY
SUBJECT CODE: BHSMC0026
Paper ID: [22113111]

Time: 03 Hours

Maximum Marks: 60

Instruction for candidates:

1. Section A is compulsory. It consists of 10 parts of ONE marks each.
2. Section B contains short type question. It consists of 5 questions of 4 marks each. The student has to attempt all questions.
3. Section C contains descriptive type questions. There will be five questions. Each question contains two parts. The students have to attempt any one part from each question. Each part carries six marks.

Section – A

(1 marks each)

Q1. Attempt the following:

- (a) What is the content of self – exploration?

ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਕੀ ਹੈ?

आत्म अन्वेषण की विषय-वस्तु क्या है?

- (b) Self -exploration is a process of dialogue between ‘what you are’ and ‘what you really want to be’. Explain and illustrate.

ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲ 'ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਹੋ' ਅਤੇ 'ਤੁਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ' ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਸਮਝਾਓ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

आत्म अन्वेषण 'आप क्या हैं' और 'आप वास्तव में क्या बनना चाहते हैं' के बीच संवाद की एक प्रक्रिया है। समझाएँ और उदाहरण देकर समझाएँ।

- (c) How can we ensure harmony in self ('I')?

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਕਿਵੇਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ('ਮੈਂ')?

हम स्वयं ('मैं') में सामंजस्य कैसे सुनिश्चित कर सकते हैं?

- (d) Write a short note on developing ‘self-control’ and ensuring a healthy life.

'ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ' ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

'आत्म-नियंत्रण' विकसित करने और स्वस्थ जीवन सुनिश्चित करने पर एक संक्षिप्त टिप्पणी

लिखें।

- (e) Define ‘affection’. Or How does affection lead to harmony in the family?

'ਪਿਆਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ?

'स्नेह' को परिभाषित करें। अथवा स्नेह किस प्रकार परिवार में सामंजस्य लाता है?

- (f) What do you mean by co-existence?

ਸਹਿ-ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?

सह-अस्तित्व से आपका क्या अभिप्राय है?

- (g) How does right understanding provide the basis for ethical human conduct? Give two examples.

ਸਹੀ ਸਮਝ ਨੈਤਿਕ ਮਨੁੱਖੀ ਆਚਰਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਦੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
ਸਹੀ ਸਮਝ ਕੈਸੇ ਨੈਤਿਕ ਮਾਨਵੀ ਆਚਰਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।

- (h) What is the program to fulfil the basic human aspirations? Explain.
ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ? ਸਮਝਾਓ।
ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਨਵੀ ਆਕਾਂਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨੇ ਦਾ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਕੀ ਹੈ? ਸਮਝਾਓ।
- (i) Differentiate between prosperity and wealth with examples.
ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰੋ।
ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮ੍ਰੱਧਿ ਅਤੇ ਧਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਜ਼ਿਓ।
- (j) Give a critical review of the current management models in profession.
ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਿਓ।
ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੋ।

Section – B

(4 marks each)

Q2. What is happiness? “Mutual fulfilment in human relationships is something we want, we aspire for.” Explain.

ਖੁਸ਼ੀ ਕੀ ਹੈ? “ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਪੂਰਤੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।” ਸਮਝਾਓ।
ਖੁਸ਼ੀ ਕੀ ਹੈ? “ਮਾਨਵੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਪੂਰਤੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।” ਸਮਝਾਓ।
ਖੁਸ਼ੀ ਕੀ ਹੈ? “ਮਾਨਵੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਪੂਰਤੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।” ਸਮਝਾਓ।

Q3. What are the programs needed to achieve the comprehensive human goal? List and define each briefly.

ਵਿਆਪਕ ਮਨੁੱਖੀ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

ਵਿਆਪਕ ਮਾਨਵੀ ਲਕਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

Q4. Define harmony in nature and how will you create it. Explain with examples.

ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਗੇ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ।
ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਗੇ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ।
ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਗੇ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ।

Q5. Explain the concept of holistic perception of harmony in existence.

ਹੋਲਿਸਟਿਕ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Q6. Do you think that human beings are sum-total of sentiments and physical aspects the ‘self’ and the ‘body’? Explain your answer using examples.

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖ 'ਸਵੈ' ਅਤੇ 'ਸਰੀਰ' ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖ 'ਸਵੈ' ਅਤੇ 'ਸਰੀਰ' ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖ 'ਸਵੈ' ਅਤੇ 'ਸਰੀਰ' ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Section – C

(6 marks each)

Q7.a) What is happiness and prosperity? Are they related to each other? Can happiness be obtained without prosperity? Explain.

ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ? ਕੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਸਮਝਾਓ।

सुख और समृद्धि क्या है? क्या ये एक दूसरे से संबंधित हैं? क्या समृद्धि के बिना सुख प्राप्त किया जा सकता है? समझाइए।

OR

b) What is ethical human conduct? Explain in terms of values, policies and character with appropriate examples.

नैतिक मनुषी आचरण की है? उचित उदाहरणों के नाल मूलां, नीतीयां अते चरित्र के रूप विंच विभाषिआ करे।

नैतिक मानवीय आचरण क्या है? मूल्यों, नीतियों और चरित्र के संदर्भ में उचित उदाहरणों के साथ समझाइए।

Q8.a) Explain with examples where activities involve both body and 'I'. Differentiate between the activities of knowing, assuming, recognizing and fulfilling with the help of an example.

उदाहरणों के नाल समझाओ जिसे गतीविधीयां विंच सरीर अते 'मैं' देवे सामल हुंटे हन। ईक उदाहरण की मदद नाल ज्ञान, मंनन, पढाएन अते पूरा करन कीयां गतीविधीयां विंच अंतर करे।

उदाहरण देकर समझाए कि ऐसी कौन सी गतिविधियाँ हैं जिनमें शरीर और 'मैं' दोनों शामिल हैं। उदाहरण की मदद से जानने, मानने, पहचानने और पूरा करने की गतिविधियों के बीच अंतर बताएँ।

OR

b) How can we verify proposals on the basis of our natural acceptance? Explain with example.

असीं आपनी कुदरती मनुषुती के आधार 'ते पुसतावां की पुसती किवें कर सकते हां? उदाहरण के नाल समझाओ।

हम अपनी स्वाभाविक स्वीकृति के आधार पर प्रस्तावों का सत्यापन कैसे कर सकते हैं? उदाहरण सहित समझाइए।

Q9.a) Difference between respect and differentiation. What is the difference between respect and disrespect? Which of the two is naturally acceptable to you?

सतिकार अते वखरेवे विंच अंतर। सतिकार अते निरादर विंच की अंतर है? देनां विंचे किरडा तुहानुं परिपेक तैर 'ते सवीकारणेग है?

सम्मान और भेदभाव के बीच अंतर। सम्मान और अनादर के बीच क्या अंतर है? दोनों में से कौन सा आपके लिए परिपक्वता से स्वीकार्य है?

OR

b) Describe the concept of an undivided society and the universal order and explain how both these can help to create a world family.

ईक अखंडे समाज अते विश्वविभाषी विश्वसा की ढारना दा वरएन करे अते समझाओ कि ईह देवे ईक विश्व परिवार बघाएुए विंच किवें मदद कर सकते हन।

अविभाजित समाज और सार्वभौमिक व्यवस्था की अवधारणा का वर्णन करें और बताएं कि ये दोनों एक विश्व परिवार बनाने में कैसे मदद कर सकते हैं।

Q10.a) List down the foundation value and the complete value in human relationship. Explain each with one example.

मनुषी रिशते विंच घुनिआद मूल अते संपूरन मूल की सूची बघाओ। हरेक नुं ईक उदाहरण के नाल समझाओ। मानवीय संबंधों में आधारभूत मूल्य और सम्पूर्ण मूल्य की सूची बनाइए। प्रत्येक को एक उदाहरण के साथ समझाइए।

OR

b) Explain the differences and similarities between animal order and human order. What is the relation between the two orders?

ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਦੋਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ?

ਪਸ਼ੂ ਵਰਗੇ ਅਤੇ ਮਾਨਵ ਵਰਗੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। ਦੋਨੋਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ?

Q11.a) What do you understand by competence in professional ethics? Give two examples of its implications in industry.

ਤੁਸੀਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।

ਵਿਆਵਸਾਇਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਮੈਂ ਸਖ਼ਮਤਾ ਸੇ ਆਪ ਕਿਆ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਉਦਯੋਗ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਨਿਹਿਤਾਰਥਾਂ ਦੇ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।

OR

b) What would be the pragmatic implications of value-based living at the four levels? Briefly explain.

ਚਾਰ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਲ-ਆਧਾਰਿਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹੋਣਗੇ? ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਚਾਰੋਂ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਲ-ਆਧਾਰਿਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਨਿਹਿਤਾਰਥ ਕੀਆਂ ਹੋਣਗੇ? ਸੰਖੇਪ ਮੈਂ ਸਮਝਾਓ।